

Pirtin Viesti

Joukkoristide

N:o 2 — 5.8.1983

Nurmeksen evankelisen opiston toveriliiton julkaisu

Pirkko Igendia Nurmeksen seurakunnan nimikkolähetiksi

Suomen luterilaisen evankeliumiyhdistyksen lähettämä länsi Keniassa, Moniankussa, toimiva lehtori Pirkko Igendia (o.s. Möttönen) on keväällä nimetty Nurmeksen ev.lut. seurakunnan nimikkolähetiksi.

Keniassa olevat suomalaiset lähetit ovat Kenian ev.lut. kirkon työntekijöitä. Kenian kirkko kamppailee muiden nuorten kirkkojen tavoin taloudellisissa vaikeuksissa. Jumalan armosta kristittyjen määrä kasvaa, mutta seurakunnat tarvitsevat kokoontumisaikojia, kirkkoja, evankelijoita ja pappeja, sekä Raamattuja ja hengellistä kirjallisuutta. Tukevana nimikkolähetettä voimme auttaa Jumalan sanan eteenpäin viemisessä.

Parhaillaan Pirkko on äitiyslomalla opettajantöistään. Kuten Pirtin Viestin lukijat muistanevat, vihittiin lehtori Pirkko Möttönen ja opettaja Naphtali Igendia noin vuosi sitten opistolla. Tämän vuoden kesäkuun neljäntenä vietettiin iloista perhetapahtumaa; Pirkon ja Naphtalin esikoistyttären syntymä.

Karoliina Bosiborin kastejuhla vietettiin Moniankun seurakunnan kirkossa heinäkuun viimeisenä sunnuntaina. Onnittelut ja terveiset menevät perille osoitteella: Pirkko ja Naphtali Igendia, P.O. Box 387 KISII Kenya.

Luther-vuoden kurssi opistolla

Kolmisenkymmentä eri ammattialoja edustavaa kurssilaista kokoontui juhannuksen jälkeiseksi viikoksi Kohtavaaraan Nurmeksen opiston järjestämälle Luther-vuoden kurssille. Kurssi-ilmoituksen kysymys "Tunnetko Lutherin?" oli saanut heidät liikkeelle kotimaiselle Luthermatkalle Pohjois-Karjalaan. Suuri osa kurssilaisista oli tunnollisesti noudattanut myös kutsukirjeen suositusta tutustua etukäteen Roland Baintonin Luther-elämäkertaan. Kertauksen vuoksi lähdettiin kuitenkin liikkeelle teol.lis. Sakari Korpisen laatimalla video-ohjelmalla Lutherin elämäntapaista.

Kurssille oli onnistuttu saamaan vankkaa asiantuntemusta edustava luennostajajoukko. Professori Kauko Pirinen esitelmöi eri vuosisatojen Luther-kuvasta todeten varsinaisen Luther-renessanssin syntyneen 1900-luvun ensi vuosikymmeninä. Tätä vaihetta edusti Suomessa lähinnä Eino Sormunen. Oman lisänsä ovat tältä kannalta tuoneet marxilaisen historiantutkimuksen luoma Luther-kuva sekä psykoanalyttinen tapa piirtää kuvaa uskonpuhdistajasta. Esitelmöitsijän mielestä tulisi pyrkiä sellaiseen kuvaan, joka olisi historiallisesti oikea ja samalla ajankohtainen. Viittana tällaiseen kuvaan hän esitti näkemyksen Lutherista yhteisenä opettajana.

"Luther - yhteinen opettaja" on tällä hetkellä myönteisin arviointi, minkä uskonpuhdistaja Martti Luther on tämän päivän roomalaiskato-lisen kirkon piiristä virallisesti saanut. Näin professori Pirinen totesi toisessa luennossaan aiheesta Luther ja eku-menian. Eräs roomalaiskatolinen tutkija on jopa katsonut voivansa pitää Lutheria "Uskon isänä". Ortodoksisen kirkon piirissä hänet on tunnustettu "varteenotettavaksi lännen kirkon opettajaksi". Lutherin asema esitettiin merkittävänä mannermaisessa protestanttisuudessa myös luterilaisuuden ulkopuolella.

Runsaasti mielenkiintoa herätti sekä kurssilaisten keskuudessa että luentoja Nurmeksesta seuraamaan saapuneissa asianharrastajissa teol.tri Jan Aartsin roomalaiskatolinen näkökulma Lutheriin. Tohtori Aarts, joka itse on väitellyt Suomessa Lutherin teologiasta, herätteli periluterilaisiin ajatusraiteisiin ajautuneita kurssilaisia kyselemään toisenlaisesta näkö-

kulmasta esimerkiksi itsensä kasvattamisen ja hyvien töiden merkitystä. Hän valotti myös tuttua "samalla kertaa syntinen ja vanhurskas" -sanontaa Jumalan anteeksi-antamisen ja lapseuden näkökulmasta ja kyseli, eikö kovin yksilökeskeiseksi kehittyneen luterilaisuuden piirissä olisi aihetta nähdä kirkon, kristittyjen yhteyden, yhdessä vaeltavan Jumalankansan kautta yksilölle koitua apu ja siunaus. Toisaalta luennoitsija totesi, että Vatikaanin toinen kirkolliskokous 1960-luvulla toteutti roomalaiskatolisessa kirkossa ne uudistukset, joita Luther 1500-luvulla ajoi.

Professori Simo Heinisen luennot Lutherin suomalaisista oppilaista ja rovasti Aimo Kymäläisen esitys Lutherin teosten suomennoksista valottivat Suomen luterilaisuuden vaiheita. Apulaisprofessori Eero Huovinen puolestaan opetti kurssilaisia ajattelemaan kuolemasta Lutherin tapaan. Lutherin mukaan ihminen elää kahdenlaisia elämä: hengellistä ja psykofysistä eli animaalista elämää. Syntiinlankeemuksen seurauksena ihminen menetti alkuperäisen, jumalalliseen elämään kuuluneen kuolemattomuuden. Evankeliumi saa kuitenkin aikaan sen, että me "uskon kautta synnymme uudestaan ikuisen elämään tai paremminkin ikuisen elämän toivoon".

Dosentti Seppo Suokunnas oli asiantuntijana Lutherista virsirunoilijana ja säveltäjänä. Teol.tri Jorma Laulajan aiheena oli "Kultaisen säännön etiikka", ja rehtori Martti Miettinen esitelmöi Pyhän Hengen työstä Lutherin mukaan. Jokainen kurssipäivä alkoi pastori Väivö Uusitalon pitämällä raamatuntutkiskelulla. Raamatun ohella käytettiin Lutherin kirjasta "Kristityn vapaudesta". Kurssin johti pastori Oiva Voutilainen.

Luentojen ohella osallistuttiin Nurmeksen seurakunnan kanssa yhteiseen Luther-virsiltaan sekä diplomailuajia Ahti Kuorikosken ja diplomaarikuri Erkki Tuppuraisen konserttiin Nurmeksen kirkossa. Ehdittiin myös vaeltaa pohjoiskarjalaisessa maisemassa Kohtavaaralla ja tutustua Lieksan uuteen kirkkoon ja Bomban karjalaiskylään ikoninäyttelyineen ja ortodoksisine rukoushuoneineen. Näin Luther-vuoden kurssi sai vielä yhden ekumeenisen lisävärin.

M.O Karttusen puhe opiston juhannusjuhlassa

Mikä on oleellista meidän juhannusjuhlassamme? Vanha juhla on niin monisäikeinen ja ennen kaikkea niin monijuurinen, että kysymykseen ei ole kovinkaan helppo vastata. Eräs juhlan perusta on tietysti kirkollinen juhlapäivä - Juhann on Johannes nimen vanhin suomalainen muoto. Vanhan raamatullisen kertomuksen mukaan Johannes oli kuusi kuukautta Jeesusta vanhempi, tosin kuusi kuukautta ja yksi päivä. Jo Augustinus saarnasi tänään miten Johannes pienenee ja Jeesus suurenee päivä päivältä juhlien jälkeisen ajan mukaan. Siinä eräs selitys.

Olen viime aikoina tätä ajatellani elänyt lapsuuteni juhannuksessa poikaikäni kirkossa. Kirkko oli täynnä karjalaisia kirkkokansaa, todella täpötäynnä, se merkitsi, että väkeä seiso puoliväliin kirkkoa käytävätkin täynnä. Lemminkirkkokansa veisasi ilman urkuja niin, että poikaikäni sen huomasin. Kirkkovenien oli tullut väkeä, yhdeksänhankaisilla, kiekkojärvi oli kukkinut - kuten sanottiin.

Kotikirkosta jää aina symbolia mielen. Valkoinen karjalainen kirkko huivi on yksi sellainen. Niitä käyttivät vanhat kirkkomummit, jotka yhä elävästi muistan. Kun kerran menimme Moskovassa toimivaan Särkyneen sydämen ortodoksisen kirkkoon, odotti sen ulkopuolella valko-huivisia vanhoja naisia; aivan kuin rakkaita vanhoja karjalaisia kirkkomummoja kotikirkolla. - 1960-luvulla eräs työtoverini kertoi ajelleensa autollaan Viipurissa. Siellä oli tullut muuan suomea puhuva vanha nainen juttelemaan ja pyytämään, että ei herra ostaisi berjoz-kasta hänelle kirkko huivia. Hän ei saa itse sellaista hankituksi. Kun hän oli tehnyt pal-

veluksen, vanha nainen oli iloinen: nyt minulla on suomalainen virsikirja ja kirkko huivi, lapsuuteni kirkko on tässä. Siinä oli symbolit, joissa vanhat muistot elivät. - Olen ihmetellyt, miten nuo vanhat rakkaat kirkkomummit elävät niin kauanyhäkin vaan vaikka vapaasta kirkosta on jo niin kauan.

Tähän juhannukseen tunkeutuu, en sano kielteisesti tätä, aivan toisiakin juuria. Keskkikesän juhlan, pisimän päivän aikaan - kun aikanaan vanha kalenteri oli jäljessä nykyisestä päivämääräkin sattui yhteen. Siinä voi olla aina kaikkein kaukaisimpina valon ja auringon jopa tulen palvonnan ajatuksiakin. Joka tapauksessa juhannus on eräs vanhan elämämuodon suurimpia juhlia. Tulemme harvoin ajatelleeksi mitä menneiden sukupolvien raatajille merkitsivät vuotuiset juhlit vapaalle elämisen ilolle omistetut yhdessäolon hetket. Ehkä joskus liioiteltu syöminen ja juominenkin, mutta aina todellinen vapauden juhla, jolloin sai ilman pahanolon tunnetta olla poissa työstä. Tätä ei oltu saavutettu lakoin ja vaatimuksin vaan juhlit perustuivat ikivanhoihin loukkaamattomina säilytyihin tapoihin. Kun joulua muistettiin aikana, jolloin saalojen usein nälkäinen kansa iloitsi kun sai yölläkin syödä, niin juhannuksena sai jättää kuokan ja leipälapion niin mies kuin nainen ja kerran tavata ystäviään ja sukulaistaan ja iloita heidän kanssaan välittämättä monista töistä.

Eteläkarjalaisiin tapoihin kuului kesäisin käydä sukulaistoissa kesteissä. Sekin oli niin tapojen pyhittämää, että usein perinnönjaossa taatiin esim. kaksi kertaa vuodessa kestit vanhassa kotitalossa. Siinäkin eräs vapaapäivän ja levon mahdollisuus, sukutunteen säilyminen.

Palataan taas juhannukseen. Mieleeni on jäänyt eräs vanhuudessaan erikoinen - nykyään kokonaan unohtunut juhlatapa. Juhannuksena tuli tyttöjen pukeutua seuraavasti. Määrätynlaisista suokaisloista on tehty kokonainen hame, joka on kiinnitetty normaalisti uumalle. Toinen samanlainen kaislaverho on kiinnitetty kainaloon. Kaulaan on valkoisista kieloista solmittu kainis seppelä, kukat ulospäin ja varsien päissä säilyen. Päässä oli vielä keltakukista tehty pipomainen päähine. Tätä tutkittaessa on selitetty, että se hän on vanha pohjoismainen katolisen piispan puku viittoineen, vieläkin Norjan ja Tanskan kirkkoissa säilyneine laajoine valkokuksineen ja piispan hiippa päässä. Kansanomaisen ilo on säilyttänyt vuosisatojen takaa jo tuntemattomaksi jääneen pukumuodin, kirkollisen juhlapuvun.

Tässä tulee mukaan jo leikki, joka liittyy vanhojen ilonpitoon. Leikin rajat ja muodot ovat eri aikoina olleet erilaiset, mutta perusasia leikki on merkittävä voimaihminen vapaa-ajan kanssakäymisessä. Liikunnan leikit: piirit, hyyt, tanssit, puheet nasevuus: arvoituksineen sananta-

poineen ja jatkuen lauluna, runoina, musiikkina eri muodoin. Emme saisi koskaan turhan toisella mielellä ajatella vanhojen juhlien leikkisäikään muotoja.

Vanha mies ei pääse irti omista tuntemuksistaan. Minusta juhannukseen liittyy ennen kaikkea maisema ja kesäiset tuoksut. Olen viettänyt juhannuksen kaupungissa Tapiolassa, lueskellut ja ollu välittämättä tästä maailmasta, mutta eihän se ole juhannus. Juhannukseen kuuluu järvi - ei edes meri oikeastaan sovi sellaiseen - vihreätä puissa ja maassa, käki kukahtaa ja ennen kaikkea joku voimakas tuoksuinen kukka onko pihlaja, onko kesäisen niityn kukat, joita maanviljelijä koettaa hävittää pyörtäneiltään vai yksistään tuoreiden koivujen tuoma tuoksu, joka tunkeutuu kirkkoihinkin keventämään niiden totunnaista elämämuotoa. Eikö totta: juhannuksen tuntee monin aistein.

Tässä eräitä juhannuksen viettoon liittyviä tuntemuksia. Juhannus ei ole varsinaisesti kirkollinen juhlapäivä, ei liity kirkkovuoden sarjaan, pikemmin sen yhdistäisi työ ja ilonpito päiviin. Mutta silti kristilliset esivanhemmamme

ovat siihen aina liittäneet juhannuskirkon, siis pyhää ja pysähdyttävää. Eiköhän sieltä kirkon julistuksesta tule kiitollisuus lähinnä juhannukseen, selittyä juhlan iloiseen, valoisaan, luontoa lähellä olevaan ja Jumalan kohtaamista sen keskellä korostavaan. Kiitollisuus ei ole nyky-aikainen sana, mutta sillä on tänäkin päivänä tarpeellinen korostus.

Kirkon sanoma juhannuskirkossa ei liene koskaan pysähtynyt tekstin Johanneksen kaulanleikkaamiseen käyttäkseni vanhaa sanontaa, vaan se on siitä liikkunut Herramme osoittavaan mieheen, joka oli kiitollinen karusta elämästään, kun sai olla kastamassa Jeesusta kerran Jordaniilla ja osoittamassa toisia hänen seuraansa. Me ainakin saamme pysähtyä tähän, iloita aikolla juhannuksen ilolla siitä, että meillä on vapaa pääsy Hänen luokseen, jonka uskon varassa meidän toivomme lepää. Jumalan Isän käsi on elämämme takana. Siksi vapaasti iloitkaamme, siksi kiitollisina nauttikaamme Suomen lyhyestä, mutta sitä hellempäästä kesästä, siinvalkoisesta kansamme symbolista tangossa ja Jumalan aina jatkuvasta armosta, jolla Hän meitä ympäröi.

Eräällä turistilla oli onnea onnettomuudessa. Hänen uusi, isohko autonsa oli etualalla olevien peltien kohdalla parkkeerattuna, mutta hän siirsi sen juuri ennen rysäystä toiseen paikkaan.

Pyörremyrsky repi Haikolan peltikattoa

Tiistai-iltana 19.7. repi pyörremyrsky peltikattoa 20 metriä Lipinlahdella sijaitsevan Evankelisen kansanopiston talonmiehen asuinrakennuksesta.

Kaksi turistia oli havainnut ennen ukonilmaa kaksi pyörrettä Lipinlahden päällä, jotka yhtyivät ja siirtyivät vanhan Haikolan rakennuksen päälle repien peltikattoa irti. Talonmies Veli Nenonen kertoi olleensa myrskyn yllätessä vintillä ja tuulen repies-

sä kattoa irti siitä syntyi mahaava meteli. Pellit oli kiinnitetty nimittäin kolmen tuuman nauloilla ja tiheällä koolauksella.

Muita aineellisia vahinkoja myrsky ei aiheuttanut.

Parhaimmillaan tuuli kuljetti peltiä satoja metrejä.

Viipurin kirkollista elämää

Karjalaisen kulttuurin kurssin ohjelmaan sisältyi piispa Erkki Kansanahon luento "Viipurin kirkollista elämää". Julkaisemme Pirtin Viestin lukijoille luennosta otteen, joka käsittelee ajanjaksoa 1300-luvulta vuoteen 1710.

Puuttumatta Karjalan vaikeaselkoiseen ja monitahoiseen varhaishistoriaan toemme vain, että Viipurista muodostui kohta linnan rakentamisen jälkeen eli 1300-luvun alkupuolella Karjalan keskus. Kaikki eri tahoilta saapuneet Karjalan valloittajat tajusivat, että sen omistaminen takaisi Karjalan heruuden. Siksi on Viipurista niin paljon taisteltu ja verta vuodatettu. Eero Eerola toteaa runossaan Karjalan kannas: "Niin kuin sola Termopylain, niin on kannas Karjalan, siin, on osa ostettava elämän tai kuoleman." Sekä kaupan jumala Merkurius että sodan jumala Mars pitivät Viipuria omanaan. Mikael Wexionius-Gyldenstolpe kirjoitti 1650-luvulla: "Wiburgo nullum Mars Mercuriusque probatum Ad sua sacra magis duceret esse locu." "Ei Mars eikä Merkurius lie paikkaa Viipuria sopivampaa löytäneet, mihin tempelins' ois pystytäneet."

Mutta Viipuri ei ollut ainoastaan vahva sotilaallinen suojavarustus sitä vastaan, vaan myös länsimaisen kulttuurivaikutuksen tukikohta ja väliasema. Kulttuurivirrat kulkevat yhtä hyvin idästä lähteen kuin lännestä itään, ja molempiin suuntiin niitä edistettiin ja tuettiin asein, sekä sappelein että miekoin. Viipurin linnahan perustettiin varhain oma seurakunta, johon kuului myös ympäristön asukkaita. Siitä muodostui ajan mittaan vahva sotilaallinen suojavarustus sitä vastaan, vaan myös länsimaisen kulttuurivaikutuksen tukikohta ja väliasema. Kulttuurivirrat kulkevat yhtä hyvin idästä lähteen kuin lännestä itään, ja molempiin suuntiin niitä edistettiin ja tuettiin asein, sekä sappelein että miekoin. Viipurin linnahan perustettiin varhain oma seurakunta, johon kuului myös ympäristön asukkaita. Siitä muodostui ajan mittaan vahva sotilaallinen suojavarustus sitä vastaan, vaan myös länsimaisen kulttuurivaikutuksen tukikohta ja väliasema.

Viipurin uusi kirkko rakennettiin yleisen keskiaikaisen tavan mukaan kivistä suorakaiteen muotoon. Sitäkin kohtasi täydellinen tuho kaupungin tulipalossa v. 1477, minkä jälkeen se perin pohjin korjattiin ja vihittiin uudelleen v. 1493. Kirkko oli kolmiavainen ja siinä oli kauliititilhoivat. Seuraavalla vuosisadalla siitä tuli Viipurin tuomiokirkko ja sittemmin se on kokenut mitä ihmeellisimpiä kohtaloita. Se on mm. palanut kymmenen kertaa. Itäisen Suomen aikana sitä käytettiin sotilaiden varus-

kuntakirkkona. Piispanituunta Viipuri ei vielä keskiajalla saanut, mutta suunnitelmia siitä oli kyllä olemassa. Varhaisimmat niistä tehtiin jo 1360-luvulla.

Viipurin keskiaikaisen kaupunkikuvaan kuului myös kaksi luostaria kirkkoineen. Dominikaanien eli mustien veljien munkisto sai v. 1392 paavilta luvan perustaa Viipurin luostarin ja kirkon. Samanlainen lupa annettiin vuoden 1400 paikkeilla fransiskaaneille eli harmaille veljille. Tämä oli sikäli harvinaista, etteivät kerjäläismunkistot yleensä asettuneet samaan kaupunkiin. Viipuri teki tässä suhteessa poikkeuksen. Luostarit olivat munkkien tukikohtia, joista käsin he liikuivat sielunhoitotehtävissä Karjalan erämaissa. Dominikaaneilla oli ensiksi puukirkko, mutta se paloi v. 1477, kuten kaupunginkirkokin. Sen jälkeen he rakensivat v. 1481 komean holvikattoisen kirkon, joka kohosi luostarin rakennuksen yläpuolelle ja hallitsi kaupunkinäkömää. Tätä kirkkoa käytti viimeksi Viipurin maaseurakunta. Fransiskaanit rakensivat 1400-luvulla karjaportin läheville samoin kauniin kirkon ja luostarin, jotka ovat myöhemmin kokonaan tuhoutuneet.

Viipuri oli tunnettu myös koulusta, joita oli ainakin kaksi: kaupunkikoulu ja dominikaanien luostarikoulu. Mahdollisesti myös fransiskaaneilla oli oma koulu. Viipurin kaupunkikoulu oli hyvässä maineessa ja siihen tuli oppilaita pitkien matkojen takaa. Tässä koulussa aloitettiin opintonsa mm. Mikael Agricola ja Paavali Justen, Suomen uskonpuhdistuksen merkkimiehet. Viipuri liittyi tälläkin tavalla kiinteästi Suomen kulttuurihistoriaan. Agricola eli Mikael Olavinpoika sukunimi oli peräisin Viipurin koulusta. Kuuluisia Viipurin keskiaikaisia kirkonmiehistä oli fransiskaanien esimies Stephanus Laurentii, ainoa suomalainen, jolla oli keskiajalla teologian tohtorin arvo. Hän oli myös koko pohjoismaisen fransiskaaniprovinsin johtaja. Provinssin edustajakokous pidsettiin Viipurissa v. 1486. Myös Naantaln birgittalaisluostarilla oli omistusalueita Karjalassa, ja Birgitta itse tuki kirkon työtä Karjalassa. Hän mm. puuhasi piispanituunta Viipuriin.

Elämä idän rajalla oli leventontaa ja täynnä yllätyksiä. Vaikeimmaksi muuttui tilanne 1400-luvun lopussa, jolloin Venäjän suuriruhtinaskunta vaati itselleen Ruotsin vallassa olleita Karjalan alueita. Venäläiset tulivat v. 1495 suurin joukoin Viipuriin ja ryhtyivät piirittämään kaupunkia. Sitä ennen he olivat hävittäneet kannasta ja tuhonneet mm. kirkot, Kerrotaan, että he pakenivat Viipurista, kun taivaalle ilmestyi merkillinen valoilmiö, suuri Pyhän Andreaanin. Toisen kertomuksen mukaan pakokauhun aiheutti linnanpäällikön Knut Possen toimeenpa-

nema valtava räjähdys, kuuluisa Viipurin pamaus.

Uskonpuhdistus merkitsi murrosvaihetta koko Suomen historiassa, niin Karjalassakin. Suhteet Rooman paaviin katkesivat, ja paapit alkoivat julistaa yksin Raamatun sanaan perustuvaa uutta oppia. Kirkoista hävisivät komeat alttarit ja pyhimysten kuvat, arvokkaat esineet takavirkon ja maanomaisuus otettiin valtiolle. Molemmat Viipurin luostarit tyhjentyivät vuoteen 1541 mennessä. Fransiskaaniluostarin kiviä käytettiin kaupungin muurien ja tornien vahvistamiseen ja dominikaaniluostarin tulli kruunun makasiini. Dominikaanit omistivat mm. Porvoon lähellä sijaitsevan Haikon kartanon, jonka he nyt menettivät. Näiltä ajoilta on peräisin Viipurin kuuluisa Pyöreä torni.

Itä-Suomen kirkolliset olot järjestettiin uudelle pohjalle v. 1554, jolloin perustettiin Suomen toinen eli Viipurin hiippakunta. Sen ensimmäiseksi piispaksi määrättiin Paavali Juusten Mikael Agricola ollessa piispana Turussa. Paavali Juusten oli syntynyt Viipurissa porvari Pietari Juusten eli Juusenin poikana. Käytyään koulua kotikaupungissaan hän siirtyi Turkuun, missä hänestä tuli Turun koulun opettaja. Sieltä hän palasi Viipuriin ottaakseen vastaan koulun rehtorin tehtävän. Saksassa Juusten opiskeli Lutheran kuoleman aikana (1546) omaksuen sillä entistä määrätietoisemmin uskonpuhdistuksen katsomukset. Toimissaan Viipurin piispana hän joutui kokemaan kaupungin piirityksen ja Agricola kuoli Uudenkirkon Kyroniemessä v. 1557 palates-

saan rauhanneuvotteluista Venäjältä, ja hänet haudattiin Viipurin tuomiokirkkoon. Hänen hautapaikkaansa ei kuitenkaan ole kyetty osoittamaan. Juustenin piispuden aika Viipurissa (1554-1563) oli epävakaainen ja kaikin puolin vaikea. Hän kertoi, että maassa vallitsi suuri köyhyys, Herran huoneet olivat surkeassa kunnossa, papiston sivistystaso oli alhainen, kansan käytös hilitöntä ja taikausko yleistä. Hätätillä oli suurin Karjalassa. "Jumala oli hyljännyt tämän kansan," sanoi Juusten.

Juustenkin joutui rauhanneuvotteluihin Venäjälle. Hänen vastassaan oli tsaari Iivana Julma, joka ei antanut periksi, vaan piti neuvottelijoita jonkin aikaa vankueudessaakin. Matka kesti kolme vuotta. Kun Juusten tämän rasittavan matkan jälkeen korotettiin aatelissäätyyn, hän piirsi vaakunaansa puolialastoman, itseään ruoskivan miehen. Viipurista Juusten siirtyi piispaksi Turkuun. Hän on tullut tunnetuksi perustavasta laatuista kirjallisista töistään, joiden joukossa on Suomen piispojen kronikka, katekismus ja messukirja. Juusten on loistava esimerkki viipurilaisista kulttuuripersoonallisuuksista.

Viipurin hiippakuntaan kuului puolet Suomea rajan kulkiessa Helsingistä halki Hämeen ja edelleen Kuopion erämaihin asti. Helsinki kuului tähän itäiseen hiippakuntaan. Viipurin hiippakunnassa oli silloin vain 24 seurakuntaa, kun niitä Turussa oli 78. Itä-Suomi oli harvaan asuttua, köyhää maata, jossa sota oli moneen kertaan tuhonnut sekä aineellista että henkistä viljelyä. Viipurin piispoilla oli vaikea työmää. Suhteet orto-

doksiseen kirkkoon tuottivat heille niin ikään hankaluuksia. Ongelma ei ollut yksinomaan uskonnollinen, vaan myös poliittinen. Siihen käytyä molemmin puolin jätettyjä ristiriitoja, joihin emme tässä yhteydessä lähemmin puutu. Kun Ruotsin valtakunnan alueet Stolbovan rauhassa v. 1617 laajenivat, muuttui Viipurin piispan asema entistä merkittävämmäksi. Luterilaisesta kirkosta tuli alueen valtakirkko ortodoksisen asutuksen säilyessä pääsääntöisesti vain Laatokan Karjalassa. Sortavalan itäpuolella. Koko maassa oli edelleenkin kaksi hiippakuntaa, Turun ja Viipurin.

Tarkastaessamme tämän aikakauden kirkollista kehitystä on todettava, että Viipurista muodostui tärkeä koulu-kaupunki. Hiippakuntaan perustettiin myös lukuisia uusia seurakuntia. Viipuri sai v. 1641 lukion, ja Turkuun tuli samanaikaisesti yliopisto. Kauppamiesten ohella painoivat Viipurin kaupunkikuvaan leimansa teinit, joiden elämäntapaan ei aina kuulunut pelkästään opiskelu, vaan he kulkevat usein kaupungin kaduilla laulaen ja me-luten. Tappelutkaan eivät olleet harvinaisia. Teinien oli hankittava itselleen myös elatus. Kun kahdentuhannen asukkaan kaupungista ei riittänyt heille asuntoja, kerrotaan heidän nukkuneen varsin yleisesti "loisina saunoissa". Viipuri oli muutenkin tunnettu ilonpidosta ja huvilämästä, joka saattoi monesti rikkoa säädyllisyyden rajat.

Lättähähatut

Aurinkoiset - ainakin tällä hetkellä - kiitokset teille kaikille jo koetuista ja eletyistä ja nautituista kursseista. Odotan taas tietysti innolla - kuinkas muuten - KKK:ta.

Nyt tietysti odotatte, että mitähän se naapuri on pyytämässä. Onpahan nyt vain niin, että sydämen kyllyydestä suu puhuu. Siis kiitosta ja odotusta. Mutta myöskin tuoteeltaan tragikoomista paluuta kaamme ennenkuin sen "tuoreus" ihan häviää.

Siispä: Veli Nenonenhan ajoi meidät ystävällisesti pakkauskasinemme "asemalle". Olimme siellä varsin hyvissä ajoin eli n. klo 13.20. Ja siten alkoi odotus. Puolen tunnin kuluttua aloin hermostua, sillä mieleeni muistui Kyllikin ohimennen lausuma toteamus. Että kulkeeko se juna lauantaisin. Olin mielestäni ilmoitustaulunne aikataululehdessä tarkistanut, että näin kesäkautena tuo vuoro on olemassa. Olin asiasta varma, mutta tiedättehän tuon epäilyksen pikkupirun. Kello alkoi lähestyä 14 eikä juna kuulunut ei näkynyt. Ainuttakaan elävää sielua ei näkyvissä ollut. "Tavaratalo" oli kiinni ja mitenkään olisi ehtinyt sinne juosta - sillä hetkellä vielä ajattelin näin. Lopputulos: sovittiin hälytysjärjestelmästä, minä pinkaisin lähitaloon. Siellä oli vain vanha naisihminen - ystävällinen - kotosalilla. Vai liekö talon ainoa asukas. Kauhealla kiireellä selvitin tilanteen - hän totesi, että junahan on tietenkin jo mennyt - johon minä, että ei ole koska olemme seisleet kolmeneljännestuntia odottamassa sitä. Puhelin on, mutta "soittakaa itse, en minä tiedä numeroa". Sanoin, etten uskalla, koska minun on nyt rynnättävä, ettei se juna menisi todellakin ohi. Hän lupasi koettaa ja minä menin seisomaan tielle, niin että näin Vokin ja talon oven. Juoksinkin siinä kertomassa Vokille tilanteen ja palasin "vartiopaikalleen". Täti tuli ilmoittamaan, ettei löydä aseman numeroa. Silloin sanoin Vokille, että huuda lujaa, jos juna ryhtyy kaukaisuudesta näkymään. Löysinhan minä numeron - sydän läpätti ja korvissa miltei humisi, kun jännitin, että miten tässä käy. Aseman numerot eivät vastanneet!!!!

Palasin masentuneena - en juosten "plattformille". Toesimme, että tässä nyt seisomme emmekä muuta voi". Eli päätimme olla ja odottaa ainakin toisen mokoman. Muistimme sitten jossakin vaiheessa senkin, että Lisi Suokosen juna oli ollut myöhässä - oliko se nyt parisen tuntia. Sitä ihmettellessämme - ah, autuutta - Lättähattu ilmestyi näkyviin tainvaanrannasta metsän takaa. Noin 50 minuuttia myöhässä! Työt junaan ja matkanteleeseen. Junailijalle totesin, että taidatte olla vähän myöhässä, johon hän, että kyllä vain ja tällaisella helteellä - ei oo valkosen miehen elämää. Kysyin miten on Helsingin junaan ehtimisen kanssa. Kuuleman mukaan se ongelma olikin. Ja huonolta kuului myös näyttävän. Mutta parastaan kuitenkin koettavat. Se varsinaisesti lohdutti! Vähän kitkuttellen matkaa jatkettiin. Saimme sentään Lieksaan mennessä kiinni vajaan kymmenen minuuttia. Mutta sitten - odotimme että etelästä tuleva juna pääsisi ohitsemme - siinä se vajaa 10 minuuttia meni. Ja sitten ryhdyttiin remonteeraamaan meidän junaamme. Oli kuuleman mukaan - sitä ei kertonut junailija, vaan kansamatkustaja, nuori mies, joka myös jännäsi Helsingin junaan - ajettu Nurmeksesta asti meidän vauunumme jarrut päällä. Siitä syystä vauhti ei yrityksistä huolimatta päässyt suuremmaksi - ja ihme ettei kuumeneminen johtanut mihinkään katastrofiin. Lähdimme Lieksasta tunnin myöhässä. Mutta sitten Lättähattu melkein lensi. Tuli jo tuntuma, että kohta tässä nouseaan ilmaan ja ollaan kankaalla. Sitten tuli junailija ja sanoi, että on epävarmaa odottaako helsinkiläinen. Ja sitten että ei odota. Silloin ryhdyin jonkun jättämistä Karjalaisesta katsomaan Joensuun leffoja. Hai-kailimme, että saisi nyt edes nukkumapaikan. Otimme koko ajan kiinni aikaa. Junailija totesi tämän ja sanoi jälleen ottavansa radioyhteyden Joensuuhun. Puolisen tuntia ennen Joensuuta ilmoitus: Se odottaa sittenkin. Otimme tuolla välillä kiinni melkein puolituntia. Lisää mahdollisia yksityiskohtia, kunhan tapamme. Se oli matka sekun. Ette usko, miten onnellisina ja tyytyväisinä jatkoimme matkaa kuumassa junassa todeten helsinkiläisen käyttäytymisen hyvin.

Mitä opimme tästä: Emme koskaan lähde Opistolta Kottavaaran asemalle soittamatta Nurmekseen - mikäli puhelin sieltä vastaa - kysymättä onko juna ns ajassaan. Kohta sitten jälleen tapamme. Aion käydä kyllä tervehtimässä sitä ystävästä tati-ihmistä siinä "aseman talossa".

Kaikille teille jälleennäkemismaksuiset terveiset. Niin, viikon päästä olemmekin jo siellä - mikäli juna tuo perille. Sitä hartaasti toivoen.

teidän MAIJA-LIISA

JATKOA SIVULTA 3

A

Mutta teineillä oli myös jalompia harrastuksia. Viipurissa syntyi mm. uusi laitos Pie cantiones -lauluista, joita koululaiset ahkerasti käyttivät. Esimerkkinä kulttuuriharrastuksista mainittakoon tuomiorovasti Pietari Cahsteiniuksen seipittämiä koulunäytelmiä Taivaallinen konsistori (1674), jota teinittivät Viipurin linnassa.

Tämä aikakausi, jonka kuluessa Karjala monista koetelemuksista huolimatta suuresti kehittyi, päättyi isonviin tuhoon ja hävitykseen. Jo 1600-luvun lopulla olivat suuret kuolonvuodet vieneet neljänneksen Suomen puolimiljoonaisesta kansasta. Kärsimykset olivat koetelleet ankarasti Karjalaa. Jääskessä haudattiin talvella 1697 yhtenä päivänä 150 vainajaa, jotka olivat enimmäkseen tuntemattomia, etelää kohti vaeltaneita pakolaisia. Isoviha täydensi tuhon. Suomen kansa huokasi raskaiden viisausten, sodan, nälän ja ruton alla, kuten Viipurin piispa totesi. Venäläisten joukkojen yöryssä kohti Viipuria, hävitettiin miltei kaikki, mikä oli arvokasta. Kirkot ja pappilat poltettiin. Kun Viipuri v. 1710 kukistui, piispa jätti monien muiden mukana kaupungin, ja vanhan hiippakunnan aika päättyi.

Kutsu Kuhmoon Nurmeksen opiston ystäville

Elokuun 12.-14. päivinä kokoontuu, jos Jumala suu, jo viidennen kerran opiston toveriliittolaisia ja ystäviä viettämään viikonloppua Kuhmon seurakunnan leirikeskuksesta Paloniemessä. Aloitamme perjantai-iltana 12.8., jatkamme lauantaina ja sunnuntaina tulemme Kuhmon kirkolle lähetys- ja evankeliumijuhille.

Vieraaksi puhujaksi saamme pastori Antti Rusomaan SLEY:stä, mutta myös tutut rovasti Salomaa, johtajatar Valkonen, Pekka Lehikoinen sekä Kuhmon seurakunnan työntekijät ovat luvanneet tulla. Samoin odotamme Japanin lähetijämme Hilda Ahtosta, Hilda Piirasta ja Kaisu Piirasta.

Tule Sinäkin, tulkaa ystävä, tilaisuutta pyytämään! Leirikeskukseen maksut ovat n. 60 mk/vrk.

Olisi mukava, jos ilmoittaisit tulostasi, mutta yllätyksenäkin voit tulla.

Kuhmon toveriliittolaisten puolesta

Eevi Kyllönen
os. Hankarannantie 26 E
88900 Kuhmo
puh. 986/50215.

Hiljaisuus - Lepo

Nämä sanat ovat vähemmän merkittäviä nykypäivän elämässä. Aikakauttame on monessa mielessä sanottu sa-raaksi aikakaudeksi. Eräänä tällaisena sairauden oireena, joka uhkaa elämämme tasapainoa, on kasvava kiire. Elintason kohotessa ja teknisen kehityksen saavuttaessa yhä suurempia lukuja uhkaa itse elämää surkastuminen ja tuho. Erilaisin lääke- ja hoitomenetelmin yritetään ihmisen vapauttaa ylijännityksestä, mutta keinot voivat olla vain pakoa todellisuuksista.

Varsinaiseksi sairausilmiöksi elämä muuttuu silloin kun olemassaolon alkuperäinen tarkoitus muuttuu koneiden ja tekniikan salelemien lakien alaiseksi. Ts. kun persoonallisuutta, jolle Jumala on kerran antoi ainutlaatuisen merkityksen, ohjaakin työn, yhteiskunnan ja monien muiden tekijöiden määräämää suorituspakko. Näin kampaillu muuttaa ihmisen yhdeksi koneen osaksi, kovaksi ja kylmäksi robotiksi, jolla ei ole enää tilaa vastoinkäymiseen, epäonnistumiseen tai sairauden kautta tarkoitettun viisauden oppimiseen. Tilastot stressisairauksista, sielullisista tasapainohäiriöistä, särkyneistä kodeista ja monet muut ilmiöt ovat hätämerkkejä, jotka ovat tarkoitettu kaikkien kuultaviksi.

Tämän kaiken keskeltä nousee voimistuva yhteinen hätä: Tulevaisuuden pelko. - Epäjumalaksi muodostunut kone ei anna vapautta, ei hilaista kyselyä siitä, mikä on elämän tarkoitus. Se antaa vain sisäisen pelon ja tyhjyyden, lamautavan tuskan ja epätoivon, mutta ei turvallisuutta eikä lepoa.

Nämä jokaiselle nähtävänä olevat ilmiöt tunnustaan kysymme, mitä merkitsevät vanhat elämänarvot, joita sanotaan hiljaisuudeksi, levoksi. Voiko ne vieläkin merkitä jotakin tervehdyttävää tässä kaaoksessa, jonka keskellä elämme?

Lähtökohdanta on se, että lakkaamme kuittelemasta olemamme jokin yllä ihmisiä. Tunnuksamme jäl-

leen, että Jumala on Isämme, jonka kädessä ovat kaikki ta-pahumat. Myöskin tämän jokapäiväisen elämän rytmi, työ ja lepo. Hän on Isämme, joka rakkaudessaan antoi Poikansa, että meillä olisi elämä ja yltäkylläisyys. Jeesus vapahti kaikesta lain tekojen orjuudesta. Mutta Hän liitti myöskin elämämme Jumalan "Koneistoon", joka ei ole kovana ja kylmänä rattana-olemista, vaan rakkaudessa palvelemista ja lähimmäisen auttamista. Vapautus Jeesuksessa merkitsee vapautusta kaikista tuhovoimista, myös kiireen ja tehokkuuden kulutavista voimista.

Hänen täydytensä tulee luoksemme hiljaisuuteen ja lepoon kutsuvana. Hän antaa olemisen ilon, joka ei ole laiskotellua eikä kehityksen kieltämistä. Mutta se on valemme, uhan kuvitellun tehokkuuden mitätöimistä.

Ei siis tarvitse mitään erityistä merkintää, tehokkuuden titteliä, vaan saa olla vapaa ihminen elämässä ihmisen osan tässä ajassa. Siksi meitä kutsutaan parantavaan lepoon, nourentavien voimien kokoamiseen hetkistä, jolloinka hiljaisuus tulee luoksemme. Saamme aivan yksinkertaisesti sanoa: "Kun Herra".

-Ja kun Herra saa puhua, menettää paljon lupaavien mainosten sanat merkityksensä, tyhjämpäiväinen tärkeily alkaa inhottaa ja suuri osa kaikista rasittavista taakoista putoaa pois.

On aivan varmaa, että tämän hiljaisuuden arvon löytäneet, sen parantavan lähteen äärellä ammentaneet eivät lähde pakoon vastuuta, vaan näkevät työnteon Jumalan järjestykseen kuuluvaksi siunaukseksi. Ja samalla näkevät saavuttavan lähimmillään sellaiseksi, jolle on ajennettava auttava käsi ja kutsu Hänen luokseen, joka voi särkyneen korjata, voi rauhoittomalle antaa rauhan, elämälle sisällön ja avata ikkunan ajasta ikuisuuteen.

Veikko Rantanen

Pieni enkeliruno

Osaavatko enkelit itkeä?

Pienet enkelit ainakin, mutta entäpä isot kunnianarvoiset isäenkelit, jotka säikyttelevät ihmisiä ja sanovat sitten vaan "Älkää peljätkö!"

Äitienkelit hymyilevät lempeästi seurattessaan, kuinka maan korvessa kulkevi lapsosen tie.

Mutta pikkuenkelit itkevät minun kanssani

kun koiranpentu kuolee,

kun pakkahan käpristä

sitkeimmänkin orvokin terälehdien

ja kun kynttilä palaa loppuun talvi-iltana . . .

SININEN ENKELI

Pirtin Viesti

Nurmeksen evankelisen opiston toveriliitto r.y:n julkaisu

Kolme numeroa vuodessa, tilausmaksu 15 mk.

Päätoimittaja:
Paavo Kukkonen
Valokuvat:
Paavo Kukkonen

Osoite:
Opisto, Linja 1/12
75500 Nurmee
Puh. 976-30007, 30012
Postisiirtotili KU 82253-4

Painopaikka:
Nurmeksen Kirjapaino Oy
Offsetrotatio 1983